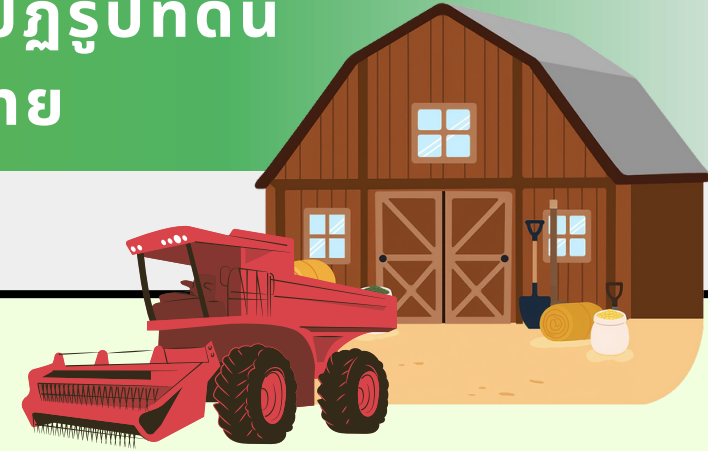

การแข่งขันทางภูมิรัฐศาสตร์กับการปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรมในประเทศไทย

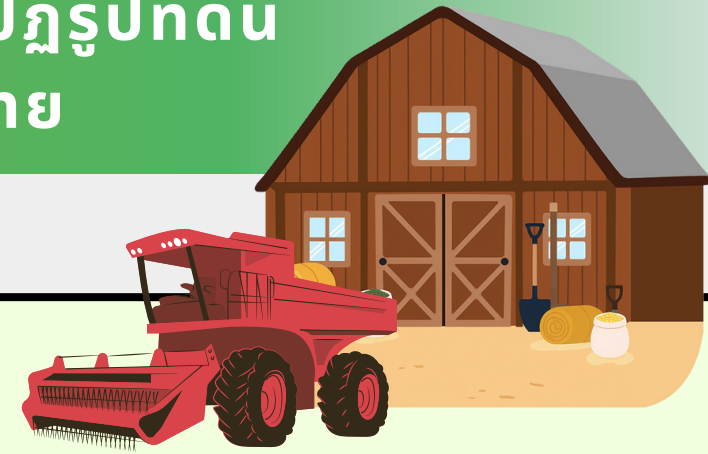

○ Scenario II คุณรู้หรือไม่ว่า ส.ป.ก. เป็นองค์กรที่มีมูลค่ามหาศาลในประเทศไทย

จากสถานการณ์ในปัจจุบันหากพิจารณาความเปลี่ยนแปลงในบริบทของสังคมโลกจะปรากฏเหตุการณ์หลักอยู่ 2 เหตุการณ์ คือ ความขัดแย้งระหว่างประเทศ กับ ความร่วมมือระหว่างประเทศอันที่มา เพื่อความร่วมมือในด้านเศรษฐกิจ และด้านความมั่นคง ดังเห็นได้จากความขัดแย้งของประเทศมหาอำนาจในการสร้างหมุดหมายในภูมิภาคต่างๆ โดยมีเจตนาในการแสวงหาทรัพยากร หรือการอำนวยความสะดวกทางการค้า การลงทุนให้กับประเทศตนไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการสร้างความร่วมมือในระดับทวิภาคี หรือในระดับพหุภาคี เพื่อให้เกิดการเข้าถึงทรัพยากรของประเทศคู่สัญญาทางด้านเศรษฐกิจ เช่น การเสนอความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจด้วยการลงทุนแบบให้เปล่า หรือให้การกู้ยืม เพื่อแลกกับการได้รับสิทธิก่อสร้างระบบสาธารณูปโภค โครงสร้างพื้นฐาน และระบบโลจิสติกส์ และจะได้รับสิทธิการเข้าสัมปทานในพื้นที่แบบมีกำหนดระยะเวลา หรือการยกพื้นที่ให้เป็นการสร้างฐานทัพ หรือทำเรือขนส่งถ่ายสินค้า เพื่อแลกกับความร่วมมือด้านความมั่นคงเชิงยุทธศาสตร์ และเพื่อเป็นหลักประกันความปลอดภัยว่าประเทศมหาอำนาจยินดีและพร้อมที่จะให้การสนับสนุนด้านความมั่นคงกับประเทศพันธมิตร

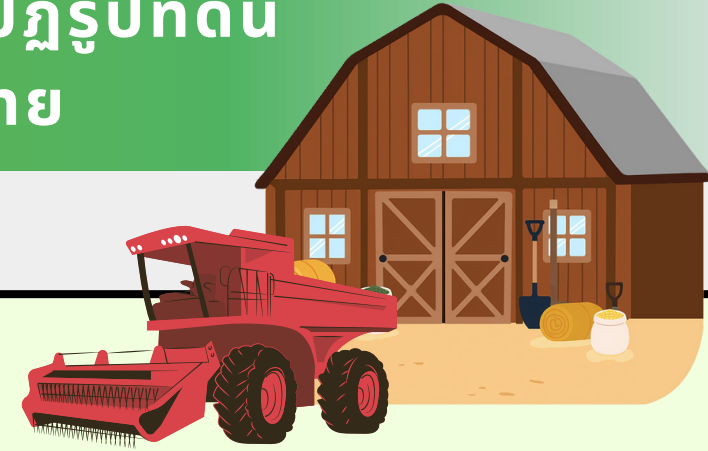
การแข่งขันทางภูมิรัฐศาสตร์กับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในประเทศไทย

○ Scenario II คุณรู้หรือไม่ ส.ป.ก. เป็นองค์กรที่มีมูลค่ามหาศาลในประเทศไทย

ดังนั้นหากพิจารณาโดยย่อส่วนให้ลึกซึ่งโดยจำกัดเพียงมุมมองเกี่ยวกับพื้นที่ภายใต้การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในประเทศไทย ที่ครอบคลุมพื้นที่ร้อยละ 40.21 ล้านไร่ ในพื้นที่ 73 จังหวัด ซึ่งมีเพียงแต่การใช้ประโยชน์ในที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรมบนพื้นผิวนั้น แต่อาณาเขตกรรมสิทธิ์ตามกฎหมายที่ดินของ ส.ป.ก. ไม่ได้จำกัดแค่บนหน้าดิน แต่ขยายไปถึงเหนือพื้นดิน และใต้พื้นดิน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1335 ที่เจ้าของมีสิทธิใช้สอย จำหน่าย ได้ดอผล และติดตามเอาคืนจากผู้ที่ไม่มียุติธรรมถือ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1336 นั้นหมายความว่าที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมใต้ผืนดินย่อมประกอบด้วยสินทรัพย์มูลค่ามหาศาล อันประกอบด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ด้านปิโตรเลียม และทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกกำหนดตามกฎหมายว่าด้วยแร่ ปัจจุบันสินแร่ที่อยู่ใต้ที่ดินของ ส.ป.ก. ในพื้นที่ 9 จังหวัด ประกอบด้วย หินปูน ฟอสเฟต โดโลไมต์ เหล็ก หินประดับ เฟลด์สปาร์ หินบะซอลต์ ยิปซัม และแอนดไรต์ นอกจากนี้แร่ธาตุหายาก หรือ Rare Earth^[1] ได้ปรากฏอยู่ในพื้นที่จังหวัดพังงา จำนวน 1,859,350 ตัน จังหวัดเชียงใหม่ 1,717,999 ตัน จังหวัดแม่ฮ่องสอน 1,639,334 ตัน จังหวัดเชียงราย 441,208 ตัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี 48,906 ตัน จังหวัดชุมพร 24,984 ตัน จังหวัดระนอง 23,483 ตัน และจังหวัดกาญจนบุรี 22,200 ตัน (ข้อมูลจากสมุดแผนที่ทรัพยากรแร่ของไทย: ธาตุหายาก กรมทรัพยากรธรณี (2566))

การแข่งขันทางภูมิรัฐศาสตร์กับการปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรมในประเทศไทย

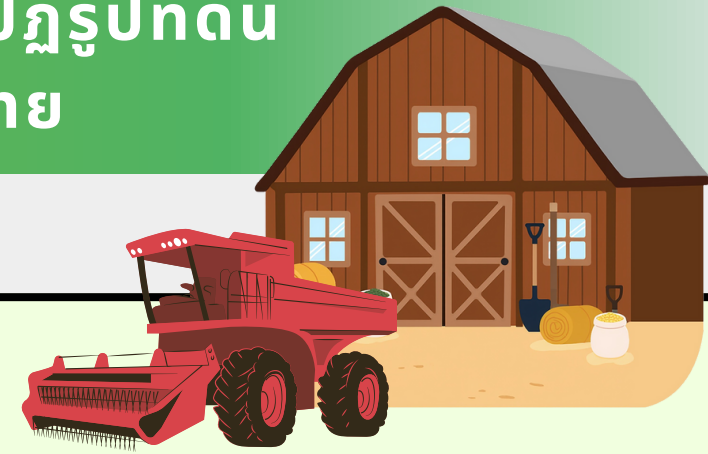

○ Scenario II คุณรู้หรือไม่ว่า ส.ป.ก. เป็นองค์กรที่มีมูลค่ามหาศาลในประเทศไทย

ซึ่งแร่ธาตุหายากนี้ เป็นที่ต้องการของประเทศมหาอำนาจ เช่น สหรัฐอเมริกา เนื่องจาก Rare Earth เป็นสินค้าที่มีราคาสูงและมีความสำคัญในการผลิตสินค้าที่เป็นห่วงโซ่อุปทาน การอุตสาหกรรม การทหาร การผลิตแบตเตอรี่ สมาร์ทโฟน เครื่องมือสื่อสาร รวมถึงเครื่องบินขับไล่ รถยนต์ไฟฟ้า และชิ้นส่วนของอากาศยาน และแน่นอนว่าพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินของไทยมีแนวโน้มจะได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านภูมิรัฐศาสตร์ แต่มาในรูปแบบ “การแทรกซึมทางอ้อม” และ “แรงกดดันเชิงระบบ” มากกว่าที่จะเป็นการใช้กำลังรุกรานในประเทศโดยตรง

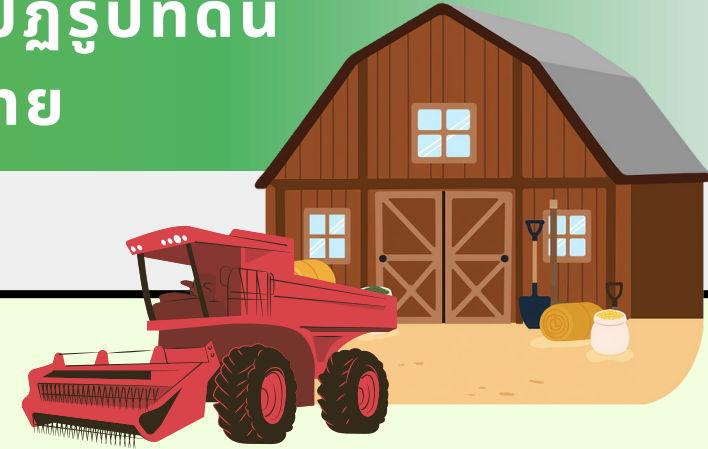
การแข่งขันทางภูมิรัฐศาสตร์กับการปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรมในประเทศไทย

○ ส.ป.ก. มีการควบคุมพื้นที่เกี่ยวกับประโยชน์ด้านพลังงานและทรัพยากรธรรมชาติอย่างไร?

ปัจจุบัน ส.ป.ก. ได้มีหนังสืออนุญาตให้ผู้ประกอบการกิจการที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติ (เหมืองแร่) จำนวน 27 ราย ครอบคลุมพื้นที่ 9 จังหวัด โดยมีกฎ ระเบียบ ในการอนุญาตตามที่มีอำนาจบังคับใช้ตามคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ 31/2560 เรื่อง การใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมให้เกิดประโยชน์สูงสุด แก่เกษตรกรและประโยชน์สาธารณะของประเทศ สั่ง ณ วันที่ 23 มิถุนายน พุทธศักราช 2560 อันเป็นที่มาของกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอและการพิจารณาให้ความยินยอมหรืออนุญาตให้ใช้ประโยชน์ในที่ดิน เขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. 2560 ซึ่งครอบคลุมประเภทของกิจการ ประกอบด้วย กิจการพลังงาน ได้แก่ (1) กิจการปิโตรเลียม ตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียมฯ (2) กิจการผลิตพลังงานไฟฟ้าจากพลังงานลมที่ได้รับอนุญาตฯ ตามระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการอนุญาตและการให้ผู้ได้รับอนุญาตถือปฏิบัติ ในการใช้ที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์สำหรับกิจการที่เป็นการสนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2541ฯ (3) กิจการระบบโครงข่ายพลังงานตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการพลังงาน (4) การดำเนินการ อันเกี่ยวเนื่องกับกิจการที่ได้รับความยินยอมหรืออนุญาตให้ใช้ประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดินตามข้อ (1) - (3) การใช้ ทรัพยากรธรรมชาติตามกฎหมายว่าด้วยแร่

การแข่งขันทางภูมิรัฐศาสตร์กับการปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรมในประเทศไทย

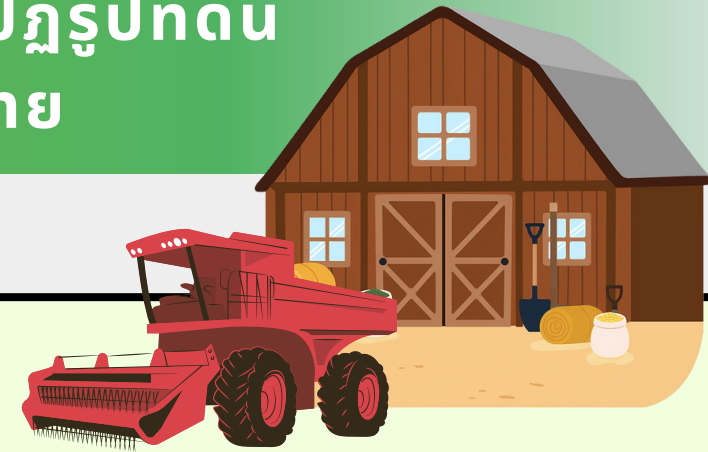

○ ส.ป.ก. มีการควบคุมพื้นที่เกี่ยวกับประโยชน์ด้านพลังงานและทรัพยากรธรรมชาติอย่างไร?

ประกอบด้วย (1) การสำรวจแร่ การทำเหมือง หรือการทำเหมืองใต้ดิน ที่ได้รับความยินยอมตามระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เรื่อง การให้ความยินยอมในการนำทรัพยากรธรรมชาติในเขตปฏิรูปที่ดินไปใช้ประโยชน์ตามกฎหมายอื่น พ.ศ. 2541ฯ (2) การดำเนินการอันเกี่ยวเนื่องกับการสำรวจแร่ การทำเหมือง หรือการทำเหมืองใต้ดิน ที่ได้รับความยินยอมให้ใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินตามข้อ (1) รวมถึงโครงการของรัฐซึ่งเป็นประโยชน์ส่วนรวมของประเทศ อันได้แก่ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งและระบบโลจิสติกส์ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและโครงข่ายในระบบโทรคมนาคม รวมถึงโครงการที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้ดำเนินการ

การแข่งขันทางภูมิรัฐศาสตร์กับการปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรมในประเทศไทย

○ ส.ป.ก. มีการควบคุมพื้นที่เกี่ยวกับประโยชน์ด้านพลังงานและทรัพยากรธรรมชาติอย่างไร?

ดังนั้นหากมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย โดยยกเลิกคำสั่งหัวหน้า คสช.ที่ 31/2560 เรื่อง การใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เกษตรกรและประโยชน์สาธารณะของประเทศ สั่ง ณ วันที่ 23 มิถุนายน พุทธศักราช 2560 ที่ได้อนุญาตไว้ให้ผู้ประกอบการรายเดิมก่อนคำสั่ง คสช. ที่ 31/2560ฯ บังคับใช้ และ ส.ป.ก. มีการปรับปรุงแก้ไขระเบียบฯ การจัดเก็บรายได้ที่เกิดจากดอกผล หรือประโยชน์ใด ๆ ที่ ส.ป.ก. ได้รับจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามมาตรา 10 (4) แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 ย่อมจะสร้างรายได้เข้าสู่กองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมอย่างมหาศาล

[1] Rare earth คืออะไร Rare earth คือ กลุ่มธาตุโลหะ 17 ชนิดที่มีลักษณะคล้ายกัน ต้องใช้การตรวจสอบอย่างละเอียดในการคัดแยก อย่างไรก็ดี แม้จะได้ชื่อว่าเป็นธาตุหายาก แต่ในความเป็นจริง แร่ธาตุเหล่านี้มีอยู่ในเปลือกโลกในปริมาณมาก เพียงแต่กระจุกกระจายปะปนอยู่ในสายแร่ต่าง ๆ ไม่ได้อยู่รวมแหล่งเดียวกันเหมือนสินแร่ทั่วไป การกั้นพื้นที่ทำเหมืองเพื่อสกัดหาแร่เหล่านี้จึงทำได้ยาก และจะสกัดได้ในปริมาณน้อย ต้องใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในการถลุง ใช้ต้นทุนสูง และเกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรงและกว้างขวาง เช่น ระบบนิเวศ พื้นที่เพาะปลูก และสุขภาพชุมชน